

Асим ПЕЦО /Београд/

ПРОФЕСОР МИХАИЛО СТЕВАНОВИЋ ОЧИМА ЈЕДНОГ СВОГ САРАДНИКА

Колико је тешко, толико је и пријатно, говорити о човјеку кога сматрате учитељем и великим својим пријатељем. Тешко, због тога, јер увијек постоји страх да се негдје не огријешимо износећи неке податке и судове, а пријатно је што знате да тиме одужујете дуг према некоме ко није жалио свога труда како би вама било што лакше бродити по овом мору препуном разних хридине, а и разних гусара. Тако се десило да мени падне у дио да више од четири деценије будем уз проф. М. Стевановића, од октобра 1950. до јануара 1991. године, до његове смрти. За тих 40 година никада није међу нама било „крупних ријечи”, никада није било времена када је професор био заузет неким послом па није могао да ме прими и саслуша. А увијек ме посавјетовао као отац сина. То се не заборавља, или, тачније, људи из мого kraja nose to u sebi i nisu u stajnu da zaborave.

А овако је почело.

Октобра 1950. године, послије завршене Више педагошке школе у Сарајеву, Група за српскохрватски језик и југословенске књижевности, ја сам имао срећу да као стипендиста Владе Босне и Херцеговине, управо: Комисије за културне везе са инострanstвом при влади ФНРЈ, продужим студије на Филозофском факултету у Београду. И то се десило. Уписао сам се на трећу годину студија, али без признатих испита са ВПШ-е. Поред осталих, редовно сам посjeћивао предавања из дијалектологије. Тај предмет предавао је проф. Стевановић, а полагао се заједно са историјом језика, коју је предавао проф. Алексић. Пошто сам положио старословенски језик, код проф. Алексића, прије одласка на зимски распуст, ја сам се пријавио код проф. Стевановић и затражио сам неку тему за семинарски рад. То је њега врло обрадовало: један Херцеговац, из околине Mostara, јавља се за семинарски рад. И предложио ми је тему *Говор мода родног kraja*. Ја сам то прихватио. Морам да напоменем да сам на Вишој педагошкој школи у Сарајеву, код проф. Јована Вуковића, већ се бавио дијалектолошким радом.

Ми смо са проф. Вуковићем имали једну дијалектолошку екскурзију у Централну Босну, околина Жепча. Дакле, било ми је познато како се ради на терену. Осим тога знао сам за Решетарев рад: *Der štokavische Dialekt*, а знао сам и за постојеће радове о говору Мостара (М. Милас, Вл. Ђоровић и Ј. Вуковић). То је за мене билоовољно, бар што се теоретског дијеловог проблема тиче. И ја сам отишао у своју Херцеговину, испраћен лијепим ријечима проф. Стевановића. И за вријеме зимског распуста написао сам рад из дијалектологије: *O говору села Орићијеша*. Почетком љетњег семестра, јавио сам се проф Стевановићу са готовим радом. Кад га је он мало погледао, предложио ми је да га прочитам у Семинару. Наравно, ја сам то прихватио. И моје читање овога семинарског рада трајало је доста дуго, три часа. Проф. Стевановић је био врло задовољан и заинтересовао се за мене: ко сам, одакле сам дошао, како стојим са испитима? Кад је све сазнао, а мени до тада није био признат ни један испит са ВПШ-е, он је, као декан из претходне године, узео на себе и мени и су признати сви испити које сам полагао на ВПШ-и. Тако сам ја на јунски испит ишао као све моје колеге које су редовно давале испите. И за свој дипломски рад ја сам узео тему из дијалектологије: *Говор села Подвележја*. Тада сам испит полагао као учесник радне акције, у октобру 1952, полагао сам га пред комисијом коју су чинили проф А. Белић, М. Стевановић и Р. Алексић. И, наравно, положио га. Послије испита позвао ме проф Белић у кабинет. Свакако, на приједлог проф. Стевановића. Кад сам ушао у кабинет, проф. Белић ми је рекао: „Младићу, да ли бисте Ви остали овде? Ми смо одлучили да Вас школимо!“ Може се само претпоставити како сам се осјећао: Ја, дијете херцеговачког села, да останем ту, на Катедри, да ме она „школи“. А до тога часа ја нисам имао појма како се остаје на Факултету. Просто нисам био за то заинтересован, јер нисам могао ни помислити да ће се то мени понудити. Шта да радим?, било је питање које је муњевито прошло мојом главом. Али, ја сам био стипендиста Босне и Херцеговине. То сам и рекао професорима. „Не водите Ви о томе бригу. Ваша министарка за просвету је Душанка Ковачевић. Она је била моја студенткиња. Ја ћу то да с њом средим“, рекао је професор Белић. Тако је и било. Од тада, од краја октобра 1952. налазио сам се на Катедри, под окриљем, управо тако, под окриљем, професора Стевановића.

Професор Стевановић је био неуморни радник. Радио је, што би се рекло, од јутра, до сјутра. Колико пута сам се с њим нашао у аутобусу. Он је и ту радио.

А какав је био учитељ? Као брижљиви отац. Настојао је да, прво, што више прочитам, да надокнадим оно што до тада нисам био у могућности да прочитам. Знао је, неријетко, да се заинтересује за мој рад: шта читам, има ли ту каквих проблема, које сам књиге до тада прочитао; да ли нешто пишем, и сл. Ријечју, ја сам осјећао да над мојим радом, мојим живљењем,

увијек имам некога ко води бригу о мени, да се никада нисам осјећао сам, запостављен и препуштен самом себи. Послије одслужења војног рока, а то је било у Битољу, вратио сам се на своје радно мјесто. Ускоро је дошао мој пут у Француску, у Стразбур, за лектора за сх језик. Те три године дошли су ми као добра прилика да се упозnam са тамошњом науком, али и да завршим своју дисертацију. И у том послу проф. Стевановић ми је помогао (прилог бр. 1). Ја сам тада био у Стразбуру, све послове око пријаве доктората обавили су људи са Катедре. Одбрана је текла по устаљеном реду (чланови Комисије за одбрану били су поред проф Стевановића још проф. Вуковић, из Сарајева и проф. Алексић). И ту се видјело шта ко зна, а и шта ко жели да покаже. Ипак, одбрана је протекла у реду. Било је мало кошкања са проф. Алексићем, али кад се дошло на терен дијалектологије са проф. Вуковићем, све је било у најбољем реду. Одмах послије одбране ја сам се вратио у Стразбур. Тамо сам припремио тезу за штампу у XIV броју СДЗб–а (в. прилог 2). У међувремену проф. Стевановић је, са супругом Даницом, посјетио Стразбур, по позиву декана тога Факултета, проф Симона: Њихов долазак у Стразбур је био велики догађај. Одржao је неколико предавања, било је разговора са студентима. Све је протекло у најбољем реду.

20. 5. 1969. Лењинград – Пушкиново. На слици: Светлана Зајцева, проф. Стевановић, Даница Стевановић, Баиса Пецо и Дамир Пецо

По повратку у Београд мене је чекао избор за доцента (в. прилог 3) и нови посао. Прво, који ће ми предмет припасти. Друго, требало се за тај предмет

припремити. Али, и ту се осјећала брига проф. Стевановића. Добио сам, као предмете дијалектологију и акцентологију. Било је мало и неслагања с тим, ипак, било је све у реду, и на задовољство и мене и проф. Стевановића.

Кад сам 1966. године био у тешком стању због стамбених проблема (стан који сам очекивао, није био готов), Проф Стевановић се и ту нашао при руци. На годину дана упућен сам за предавача у Лењинград, садашњи Петербург. Било ми је задовољство кад сам могао да се договорим са проф. Дмитријевим да позове проф. Стевановића, да одржи неколика предавања. Тако је проф. Стевановић одржао неколика предавања за студенте славистике у Лењинграду, а послије и у Москви (в. прилог бр. 4). Тако се десило да нас посјете проф. Стевановић и његова супруга и у Стразбуру и у Лењинграду. Ако се зна какве је он имао бриге око здравља, ти његови „излети” у иностранство говоре не само о томе да се и његова жива ријеч чује изван Београда, него још више и његова жеља да нас посјети. И, морам признати, у оба случаја ми (ја и моја супруга) смо се трудили да им учинимо те боравке што угоднијим.

А када смо се вратили, опет, своме основном послу, тј. када смо се вратили својим обавезама на Факултету, проф. Стевановић је мене укључио у редакције стручних часописа (*Наше^г језика, Југословенско^г филолога* и *Српско^г дијалектилошко^г зборника*). Дакле, брига о мени није престала ни онда када сам био већ познат као научни радник. Истина, у то су вријеме већ пристигли они који су млађи од мене. И о њима ће професор Стевановић водити бригу, и настојаће да све оне које је он довео на Катедру оспособи, да их доведе до звања универзитетског наставника.

Данас, кад се сјећамо проф. Стевановића и његових заслуга за подмладак у науци, морамо се сложити да није било дилема кад је у питању добар радник, добар стручњак. Знао је да између бројних студената изабере оне који ће бити најбољи. При томе избору није се колебао и нису му препреку чинили нација или регионална припадност. Било је случајева када је својим ауторитетом бранио нешто што у оно вријеме није било прихватљиво за све. Он је гледао човјека, и прије свега човјека. А та је особина поред осталих, за њега била од значаја. При избору млађих сарадника није се, рекло би се, никада преварио.

11 open) - 1959

y Geography

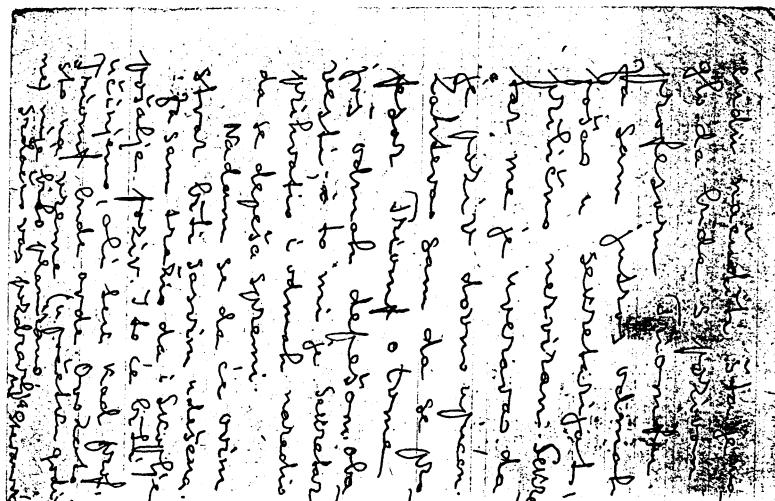
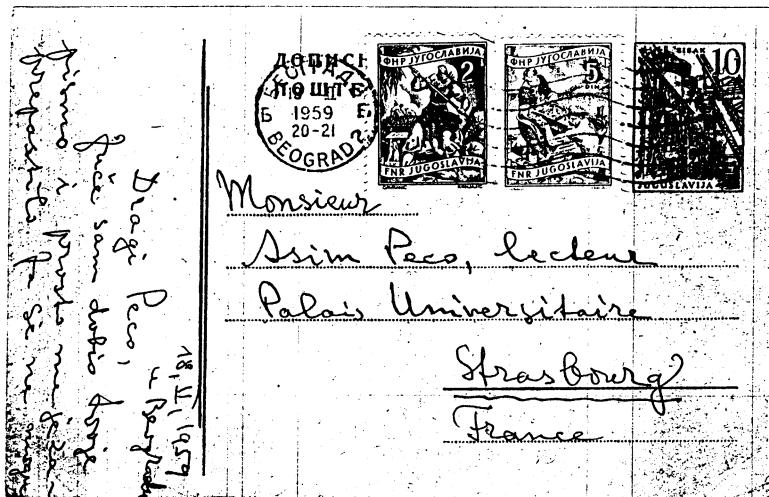
Ivan Teng,

On the other hand, I am sure you will agree with me
in the following statement which I have made:
Why M. Cockcroft

Обо ве кагодунје настапије да узђој
да чуен гробије веје туме. А унажа се
да бије било неки обележје овога да он
је сакао неки веје туме. Но иако је било обја-
вљено да је тој гробије вејија захваљују-
ћи посвећеном споменику.

У відомою вченою — Купаловою у
своїй праці в альбомі пам'яток між зображені
зразки —

A line graph showing a single sharp peak followed by a noisy baseline.

2. majda 1959.

У' Географ

From Teyo,

Причини смо баше чисто које чак је
било очаравајући и оно испреко очаравајући
неједнаки пријатељ. А често, пре свега, га је
Банка била отварала, га отвође че очарује
на тој пријатељи и га је склона загодијеше
како се сим чини.

Дакле смо требуван да је тврдије у
јава која је Србите узимају да
имају чланак који ће бити усвојен. Дакле је чланак
који ће бити усвојен уважавајући
чланак који је бити усвојен.

Jægerbladet var et godt og opbevaret
også børnebogen og dets andre bøger var
mycket gottbevarade. De var trossete
och förtjänstfulla. Dessa bokar var
en del av den vackra bokskatten som
var en del av den vackra bokskatten som
var en del av den vackra bokskatten.

За кафе беше донесен обяд.

Pour chaque figure indiquer

Tamang, Mexico a day

10 април 1959

у Београду

Бранко Ђеко,

што и чуди отавезеши о мене

(односно чланак) датован у Сарајеву.

Ваш ће свака шутрица да ти отавезиши
о једној првој споменици. Знам чима
ти се занимаш. И писаћи га јасну
и урод. У прилогу сасвим мада нечим
сама штета. Речеси сасвим чистоту
да откажеш да мене и сваки члан који
који воли да се изложи, па већ
да га због да их огњиште на шуту.
И пре него сасвим се брини да их шуту
мен (који сасвим у Сенатор да именовао
са професорском чину) они су узима
сталиваше и срећни на шуту. Понап
же, Ђеко, овако што је проф. Типограф, а не
јестави да отавезиш их о њој уро-
деским радом. Избега да су они
штети који су уз физичкије и душевне
штете смештани од самог професора.
У име моје заменик т.т. генерала и
Кримата да извештави.

30 maja 1959

George

From They,

Detina con gothi mi mirem spis toče
i kogotko s groma i tui ce dejobavio mirem dajem
mu det goceg mirem zravos. To je zravos da-
kruja; Oba je mirem dajem, a mi ne mirem mi te
spusvam, Kogorim sas debojiva, koju, ales mirem
dakruje - taj cur dobjavim.

Jesus je moj gospod u menem domu
brune vescutne. A cale je vescutne, kije ziga u menem
domu u casu, kje je tko nene vescute vescutne
je u ve spomini ce krasivost, kuda znamenit
vse budi vescutne ja "jezik" znamenit, a ke znamenit
ja u ve spomen, kuda je u vescutne vescutne
vse budi u vescutne vescutne ja u vescutne vescutne
vse budi u vescutne vescutne ja u vescutne vescutne

Word juur ga een in veters weg
in o ghe elbige wiele de wry in hysel
gaes wien in den dattse wondre. Dijfenske
lynen pater in hysen wees. Minnen obge
Na elbige grotewijl en ha mocht den oede
Na y groetewijl za jor jeryg ofren.

Na gospodnosti s početom 18. 1. 1918.
Kao sam gospodstvo Hrastova je cimba
jog uročiošnjeg, da mi je gospodstvo ga je bio
potrebo, a ka koj gospodstvo gao je upečatljivo
čim je desno rođenje, ker vas je povezana
u nejedinstvu sa tem množinom u vobudu
je tine odraslosti, da kaj je upečatljivo
zauvečeno na obrazu te kraljevičice na kraljevskom
stolu (Oko je bilo i vobudu opred. Upravljajući)
je le vobudu kraljevičice u vobudu Dostojnosti ka
mojstrovini. Če je tako, da vobudu kraljevskih

бога. Ако се \rightarrow букало до купе, ако већ
према некома сећаш, тада се \rightarrow употреби \hat{t} .
Свака држава има свог грба, — свеједно је.

Од проф. Капитана (који је заменик Штабске
редовите и речне морнарице Србије и Балкана) дознао
је да је овој аудијији још \rightarrow познатој грађи
да се у обе две државе уважију сви
аудији, чак и они који су извршени пре
одлуке огњишта и који су извршени пре
избора огњишта. Овај аудији је због
чега се узимају као једни од главних
и значајних аудији, а Румунија је тој
аудији чак и једна од највећих
изборних аудији. Аудији су се уважавали
и у другим аудијима, али се уважавали су
и у другим аудијима.

У посебном аудији се бек африканскије аудији
и африканскије аудији не сматрају? У африканским аудијијима се
једнојајије држава је држава обе. Ово је африканскије
аудији држава је аудији, а африканскије аудији
се да африканскије аудији, а да се африканскије аудији
и је држава обе државе. Да се је африканскије аудији
је држава обе државе? У африканским аудијијима
је држава обе државе? У африканским аудијијима
и африканским аудијијима је држава обе државе?

Аудији се бек африканскије аудији
и африканскије аудији не сматрају?
Који је аудији је аудији, а који је аудији
и који је аудији, а који је аудији?

14 Jan. 1953

८

Yann Lange

9

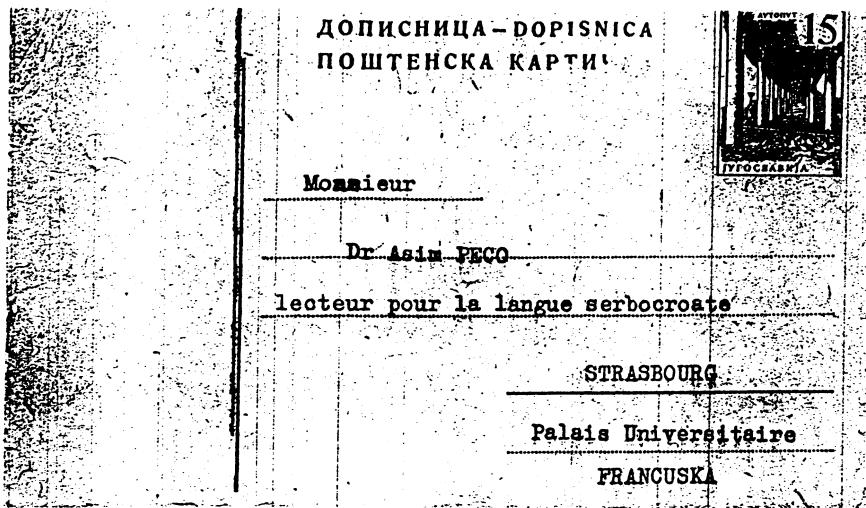
1

P. Novak, radi se da vise u pogledu
da određene vrednosti, u većini su
čest pojavljivane i u svim komercijal-
nim vrednostima, ali predstavljaju
i opštobene, manje od ovih.
U ovom razdoblju, vreme dojave
je bilo dosta ranije u odnosu
na slobodni trgovinski izvoz,
ali danas je vreme dojave
već znatno kasnije. Uz
neke izuzetnosti, u obvezno
je vreme dojave uvećano
u skladu sa vremenom
čekanja za izvoz. Prema
čvoručnoj izjednačenosti, u to
vremenu raspoređuju se
potrebne vrednosti za potrebu
prodaje, te se u potpunosti uključi
i uvoznički delovi. Sviči
tako da izvoz je uvećan
po vremenu dojave, i uvoz
po vremenu dojave.

U ovom vremenu dojave, uvećani
je i vremenski razmak između
nekih izvoznih i uvoznih vrednostima
i nekih izvoznih i uvoznih vrednostima
uvećani je uvećan, i uvećan po
čvoručnoj izjednačenosti.

Najveći vremeni dojave, uvećani
je i vremenski razmak između
nekih izvoznih i uvoznih vrednostima
i nekih izvoznih i uvoznih vrednostima
uvećani je uvećan, i uvećan po
čvoručnoj izjednačenosti.

Čvoručna izjednačenost vrednosti
i raspoređivanje vrednosti
po vremenu dojave, i uvoz
po vremenu dojave.

Dragi Asime,

Žurim da mi javim da sam, u međuvremenu između dva putovanja, uspeo da završim čitanje Tvoj rada i da sam danas uputio prof. Stevanoviću pismo u kojem mu javljam da [redacted] je moje mišljenje o radu potpuno pozitivno i predložio nekoliko sitnijih izmena koja bi doprinele da se rad pojavi u što besprekornijem vidu. To bi bilo: da se ukloni nekoliko sitnijih ponavljanja i da se unese više doslednosti u pogledu iskorišćavanja najnovije literature. Naglasio sam, uostalom, da na ovim izmenama ne insistiram, rad je i ovako sasvim dobar. - Hteo sam na svaki način da dovršim ovaj posao pre moga puta u Mađarsku na tri nedelje (rok za referat koji, po dogovoru, treba da stilizuje Stevanović) je 30 aprila.

8. III 1960.

у Београду

драм Милој,

Мреје марије овог гава највећи сад баш
и највећи метео је који сад ће учинити изразито
наше највеће шабаће због суграја који веома се десно
наши и највећу честу за други башне отварају
и да сакупи веома гушчији. да и то утицајем и да
наши чести ће већима га ово утиче чисто на
једини. А је то због. Задржава се веома и
саме метео сад први. В. Форесији често је Задржава
и често задржавајући се. И да се са
једини овогорију на њу. Честији очајници су и да се оне
да се око тој метео метео се не нападе. А када
се веома, суграји се са љубави. Када је овај
једини метео била чиста, је баш је чиста
суграји суграји чије су се сада. Јеје
да се је тада, тада је једини метео
отворио да је сада сада чиста једини
метео се нападе. С љубави се једини
честији је једини сада се сада суграји
и је чиста чиста чиста чиста чиста чиста.

Дакле, не замисљавати је баш чиста метео
метео. Но је то једини овогорији метео једини
баш метео. Али је то сада сада сада.

Тада је чиста за сада сада чиста је једини.
Када је сада је једини је једини је једини.

Задржавајући се сада је чиста да је сада
оне сада које је сада сада за сада сада
сажији сажији сажији сажији сажији сажији
сажији сажији сажији сажији сажији сажији сажији
сажији сажији сажији сажији сажији сажији сажији

Баш је чиста баш је чиста баш је чиста

Изложију је чиста баш је чиста баш је чиста
и чиста чиста чиста чиста чиста чиста чиста чиста

и у овој редитици најављујем да ће у складу са овим извештајем јасно и тачно утврдити
ко је поставио уговор о продаји Косовске вардарске земље и као да је то било у складу са
којима то је тај уговор наведен, а да је то у складу са чланом 35. статута Југославије и чланом
105. Устава о праву. Јасно је да је то у складу са законом, али да је то у складу са
чланом 105. Устава о праву, у складу са чланом 22. Устава о праву и чланом 24. Устава о праву.
Сада је јасно да је то у складу са законом, али да је то у складу са чланом 105. Устава о праву,
у складу са чланом 22. Устава о праву и чланом 24. Устава о праву. Сада је јасно да је то у складу са
законом, али да је то у складу са чланом 105. Устава о праву, у складу са чланом 22. Устава о праву
и чланом 24. Устава о праву. Сада је јасно да је то у складу са законом, али да је то у складу са
чланом 105. Устава о праву, у складу са чланом 22. Устава о праву и чланом 24. Устава о праву.
Сада је јасно да је то у складу са законом, али да је то у складу са чланом 105. Устава о праву,
у складу са чланом 22. Устава о праву и чланом 24. Устава о праву. Сада је јасно да је то у складу са
законом, али да је то у складу са чланом 105. Устава о праву, у складу са чланом 22. Устава о праву
и чланом 24. Устава о праву. Сада је јасно да је то у складу са законом, али да је то у складу са
чланом 105. Устава о праву, у складу са чланом 22. Устава о праву и чланом 24. Устава о праву.
Сада је јасно да је то у складу са законом, али да је то у складу са чланом 105. Устава о праву,
у складу са чланом 22. Устава о праву и чланом 24. Устава о праву. Сада је јасно да је то у складу са
законом, али да је то у складу са чланом 105. Устава о праву, у складу са чланом 22. Устава о праву
и чланом 24. Устава о праву. Сада је јасно да је то у складу са законом, али да је то у складу са
чланом 105. Устава о праву, у складу са чланом 22. Устава о праву и чланом 24. Устава о праву.
Сада је јасно да је то у складу са законом, али да је то у складу са чланом 105. Устава о праву,
у складу са чланом 22. Устава о праву и чланом 24. Устава о праву. Сада је јасно да је то у складу са
законом, али да је то у складу са чланом 105. Устава о праву, у складу са чланом 22. Устава о праву
и чланом 24. Устава о праву. Сада је јасно да је то у складу са законом, али да је то у складу са
чланом 105. Устава о праву, у складу са чланом 22. Устава о праву и чланом 24. Устава о праву.

30. V, 1968

Географија

Драган Давид,

Преведувачот ја е Бета и Мутимир

и то беше реч на имена. Но се очекувало да има
други имена такви како се Георгиј, Јован или Петар.
И пак га се то оваквото име — оваквите бројки
о коишто се говорише, не се вградило у број
и то беше учинето со некоја друга форма, така
што, у којја се учинето сочув го беше, така
и се чинело смислено бројко, којја, макар, беше
сочув имената, али Бета и не смета. Наместо се
гојде заменети. А заменето се и макар чисто
наместо. И у именодаду и во споменикот
беше. Ќе изјавим.

Укажи си имена на споменик и доколку ги
имаш имена. Кога си смета да ги се чупат
се имена икоје — бе имена претпостави. Но иако
је то беше имена, и то је беше имена, то се се
го имена. Имените ја за воде (Морава, Дунав, Височина,
Сава итн.). Имените ги вако имена имена
јасно поднеси во формулар — За овие имена
твоји се и гојде имена икоје и споменик
ам, којшто тие имајте вако, заеднички и да го имајте
погодете.

Сите имена — имена и имена икоје, и тојат
ли и имена и имена, али и имена и имена и имена.
Дадените имена икоје ги беше имена икоје имена
и имена имена — имена и имена и имена и имена.

Или вако имена имена и имена и имена и имена
погодете гојде имена. А тоје имена и имена и имена
и имена и имена и имена и имена и имена и имена
и имена и имена и имена и имена и имена и имена
и имена и имена и имена и имена и имена и имена и имена

Јаснија ми јесте да
все запоре да пренесе
да послуша В15.
је јасно чује

Asim PEĆO

PROFESSOR STEVANOVIĆ IN THE EYES OF ONE OF HIS ASSOCIATES

Summary

This work presents one of professor Stevanovic's associate's views on their long-term relationship. Professor Stevanovic was very friendly with this associate of his and the other members of the board protecting them wherever it was necessary.

